

Asia: VN/26268/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot pykälästä (luonnos laiksi vesihuoltolain muuttamisesta) ja säännöskohtaisista perusteluista (luku 7)

Kuopion Vesi Oy (myöhemmin Kuopion Vesi) on kahden kunnan, Kuopion ja Siilinjärven, kokonaan omistama vesihuolto-yhtiö, joka vastaa Pohjois-Savon suurimpana vesihuoltolaitoksena toiminta-alueensa taajamien noin 120 000 asukkaan ja lukuisten yritysten vesihuollosta. Lisäksi yhtiö toimittaa vesihuoltopalveluja suurimmalle osalle Kuopion ja Siilinjärven maaseutualueilla toimivista vesiosuuskunnista.

Kuopion Vesi esittää lakiluonnoksesta pykäläkohtaisina huomioinaan seuraavaa:

Vesihuolto-omaisuuden säilyttäminen kunnan määräysvallassa

4 c § Kunnan määräysvallan varmistaminen vesihuollossa

Kuopion Vesi kannattaa tehtyjä lisäyksiä ja esittää uutta lisäystä.

Kunnan määräysvallassa olevan vesihuoltolaitoksen vesihuolto-omaisuuden säilyttämisvelvollisuus laitoksen omistuksessa on lähtökohtaisesti hyvä asia.

Säädöksen tulisi kuitenkin mahdollistaa tilanteet, joissa vesihuoltoa järjestellään tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi kahden vesihuoltolaitoksen välillä, joista toinen voi olla kunnan vesihuoltolaitos ja toinen asiakkaidensa omistama vesiosuuskunta. Myös kunnan vesihuoltolaitoksen tulisi voida näissä tilanteissa luovuttaa verkostoa vesiosuuskunnalle, jos se on

tarpeen toiminnan tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi, ja luovutettava omaisuus palvelee pääosin tai yksistään osuuskunnan asiakkaiden vesihuoltoa.

Vesihuollon järjestäminen

6 § Vesihuollon järjestäminen ja 9 b § Vesihuollon turvaaminen

Kuopion Vesi kannattaa tehtyjä lisäyksiä ja esittää uutta lisäystä.

Vesihuoltolakiin kirjatun kunnan järjestämisvelvollisuuden piiriin tulisi saattaa myös tilanteet, joissa verkoston omistussuhteet tai huolehtimisvastuu vesihuollosta ovat epäselvät. Tällaisia tilanteita on Kuopiossa Tahkon alueella, jossa osalla aluetta asiakkaat ovat Kuopion Veden asiakkaita mutta Kuopion Veden verkoston, ja asiakkaiden tonttijohtojen välissä on yksityistä verkostoa, jonka omistus on epäselvä. Sekä kiinteistöt että yksityiset verkostot sijaitsevat Kuopion Veden toiminta-alueella. Kuopion Vesi ei ole voinut vaikuttaa ennalta alueen vesihuoltoverkoston rakenteeseen, alueen vesihuolto on rakennettu em. tavalla ennen kuntaliitosta, ja se siirtynyt kuntaliitoksessa Kuopion Veden toiminta-alueeksi. Yksityisten verkostojen haltuunotto Kuopion Vedelle selkeyttäisi tilannetta, mutta siitä sopiminen juridisesti pätevästi on erittäin haasteellista, koska yksityisten verkostojen omistus ei ole selvä. Nykyinen tilanne on haastava sekä Kuopion Veden että asiakkaiden kannalta mm. verkostoon liittämisen, vastuurajojen sekä riskienhallinnan ja vikatilanteiden hoitamisen kannalta.

Kuopion Vesi esittää, että kunnan vesihuollon järjestämistehtäviin (6 §) ja/tai vesihuollon turvaamista koskevaan 9 b §:ään sisällytettäisiin kunnalle oikeus päättää omistussuhteiltaan epäselvien verkostonosien liittämistä (esimerkiksi kuulusmenettelyllä) osaksi alueella toimivan vesihuoltolaitoksen verkostoa silloin, kun omistussuhteiltaan epäselvät verkostot sijaitsevat vastaanottavan vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella.

Vesihuoltotiedon julkisuus

8a § Toiminta-alueen hyväksymisen edellytykset ja päätöksen sisältö, 15a § Vesihuoltolaitoksen varautuminen häiriötilanteisiin, 5a § Vesihuollon kehittäminen kunnassa ja 9a § Vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelma

Kuopion Vesi kannattaa 8a ja 15 a §:iin tehtyjä lisäyksiä ja esittää lisäystä 5a, 9a ja 15 a §:iin.

Kuopion Vesi pitää erittäin tarpeellisina muutoksina vesihuoltolakiin sisällytettyjä rajoituksia koskien vesihuollon tietojen julkisuutta (pykälä 8 a §: vedenottamo- ja verkostotietoja ei esitetä toiminta-

aluekartoilla ja pykälä 15 a §: vesihuoltolaitoksen varautumissuunnitelma on salassa pidettävä asiakirja).

Kuopion Vesi esittää, että myös muut vesihuollon kohteista ja toteuttamisesta yksityiskohtaisia tietoja paljastavat asiakirjat, kuten vesihuollon laitospöytäkirjojen rakennuslupa-asiakirjoihin sisältyvät piirustukset ja kaavoituksen yhteydessä laadittavat verkoston toteutussuunnitelmat, määritellään 15 a §:ssä salassa pidettäväksi asiakirjoiksi. Lisäksi 9a §:n mukainen omaisuudenhallintasuunnitelma tulisi määrittellä salassa pidettäväksi ja 5 a §:ään tulisi nimenomaisesti kirjata, että kunnan vesihuoltosuunnitelmaan mahdollisesti sisältyvät vesihuoltolaitosta koskevat turvallisuuskriittiset tiedot ovat salassa pidettäviä. Salassapitosäännösten tarkentaminen on tarpeen kriittisen infran tietojen suojaamiseksi.

Varautuminen häiriötilanteisiin

15 a § Vesihuoltolaitoksen varautuminen häiriötilanteisiin

Vesihuollon toimintavarmuus ja varautuminen on otettu esityksessä huomioon useassa kohdassa, mikä on vesihuollon yhteiskunnallisen merkittävyyden näkökulmasta tarpeellista.

Kuitenkin 15 §:n velvollisuus olla selvillä toiminnan kannalta keskeisiin tekijöihin kohdistuvista riskeistä ja 15 a §:n velvollisuus vastata vesihuoltopalveluiden saatavuudesta häiriötilanteissa ovat kaikenkattavia, ja siten varsin ehdottomia vaatimuksia, eivätkä ota huomioon tosiasiasa rajallista mahdollisuutta tunnistaa ja hallita kaikkia riskejä ja järjestää vesihuoltopalvelu kaikissa tilanteissa. Kaikenkattava vaatimus ei myöskään anna tukea tai rajaa mitenkään riskienhallintaan ja häiriötilanteisiin varautumiseen kohdennettävien taloudellisten ja muiden resurssien käyttöä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kuopion Vesi esittää, että kyseisten pykälien sanamuotoja yhdenmukaistettaisiin sähkön toimitukselle sähkömarkkinalain 19 §:n kohdissa 2) ja 3) sekä 28 §:ssä esitettyjen vaatimusten kanssa. Näin varmistettaisiin, että asetetut vaatimukset ovat realistisesti toteutettavissa ja kohtuullisia ja varautumisen kustannukset pysyvät tarkoituksenmukaisella tasolla, eivätkä aseta liiallista kustannustaakkaa vesihuoltolaitoksille ja vedenkäyttäjille.

Omaisuudenhallinta ja maksuihin sisältyvä tuotto pääomalle

9 a § Vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelma ja 18 § Maksujen yleiset perusteet

Kuopion Vesi kannattaa tehtyjä lisäyksiä.

Ajantasainen omaisuudenhallintasuunnitelma ennakoi ja varmistaa sen, että vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan vesihuollon toimintavarmuudesta ja toteuttamaan investointitarpeet suunnitelmallisesti. Kuopion Vesi pitää hyvänä linjauksena sitä, että myös maksuihin sisältyvä kohtuullinen tuotto pääomalle on sidottu omaisuudenhallintasuunnitelmaa noudattaviin maksuihin.

Toiminta-alueet

8 § Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen hyväksyminen

Laaja-alainen aluetarpeiden huomioiminen toiminta-alueita määritettäessä luo riskejä vesihuoltolaitosten taloudelle. Erityisesti liialliseen optimismiin nojaava kaavoitus voi realisoitua velvoitteena ennakoivaan verkostorakentamiseen. Ennakoiva verkostorakentaminen voi luoda vesihuoltolaitoksille kustannusriskejä sekä vedenlaatuun liittyviä riskejä (mm. veden seisominen verkostossa) erityisesti tilanteissa, joissa kaava-alueiden tontit eivät käykään kaupaksi, ja verkostorakentamisen kustannuksia ei saada katetuksi asiakkailta perittävillä maksuilla.

8 b § Toiminta-alueen supistaminen ja rauettaminen

Kuopion Vesi kannattaa tehtyä lisäystä.

Toiminta-alueen supistamista koskevan sääntelyn uudistaminen ja tarkentaminen sekä kokonaan uutena lakiin ehdotettu toiminta-alueen rauettaminen helpottavat toimenpiteisiin ryhtymistä, kun toiminta-alueen vesihuoltotarpeet muuttuvat merkittävästi. On hyvä asia, että toiminta-alueen supistaminen tai rauettaminen olisi mahdollista myös silloin, jos toiminta-aluepäätöksen perusteiden on osoitettu perustuneen olennaisesti virheellisiin lähtökohtiin. Liian laajaksi rajattua toiminta-aluetta olisi mahdollista supistaa, jos alueen maankäyttö ei toteudukaan suunnitelulla tavalla tai vesihuollon tarve alueella muutoin olennaisesti vähenee. Tällaisia tilanteita voisi tulla esimerkiksi kuntaliitosten yhteydessä, kun liittyvä kunta on määritellyt toiminta-alueen kunnan kehittämislinjausten mukaisesti ja kuntaliitoksen jälkeen alueelliset kehittämisen painopisteet muuttuvat.

Vesihuollon maksut

19 § Maksut

Kuopion Vesi kannattaa 19 §:ään tehtyä lisäystä.

On hyvä asia, että myös käyttömaksut voivat olla eri alueilla erisuuruisia. Tämä vahvistaa aiheuttamisperiaatteen toteuttamista ja mahdollistaa kustannusten kohdentamista aluekohtaisesti.

Sopimusehdot ja sopimuksen irtisanominen

23 § Sopimusehtojen muuttaminen

Kuopion Vesi ei kannata 23 §:ään tehtyä lisäystä.

Sopimusehtojen muuttaminen tulee vaikeutumaan, mikä saattaa hidastaa sekä vaikeuttaa tarpeellisten uudistusten tekemistä. Vesihuoltolaitosnäkökulmasta olisi tarkoituksenmukaisempaa pitää sopimusehtojen muuttamisesta voimassa nykyiset kirjaukset.

24 § Sopimuksen irtisanominen

Kuopion Vesi kannattaa 24 §:ään tehtyä lisäystä.

Oikeuteen irtisanoa sopimus vesihuoltopalveluiden toimittamisesta ja käyttämisestä tehdyt tarkennukset selkeyttävät tulkinnanvaraisuuksia ja edistävät vaikeissa irtisanomistilanteissa asioiden nopeampaa ratkaisua.

Huomiot muista hallituksen esityksen kohdista

-

Muut huomiot

-

Tähti Kirsi
Kuopion Vesi Oy